

Judit Balaguer Puigpey

**LA RELACIÓ ENTRE LA SATISFACCIÓ SEXUAL I LA SATISFACCIÓ EN LA
RELACIÓ DE PARELLA**

TREBALL DE FI DE GRAU

dirigit per la Dra. Elisabet Sánchez Rodríguez

Grau de Psicologia

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

2022

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ TEÒRICA	4
1.1. Salut sexual	4
1.1.1. Què és?	4
1.1.2. Com ha evolucionat en els últims anys	4
1.1.3. Diferències de gènere i cultura en la sexualitat	6
1.1.4. Amb quines variables s'ha relacionat?	7
1.2. Satisfacció sexual	9
1.2.1. Què és?	9
1.2.2. Diferències de gènere i edat	9
1.2.3. Amb quines variables s'ha relacionat?	10
1.3. Satisfacció amb la relació de parella	12
1.4. Relació entre la satisfacció sexual i satisfacció amb la relació de parella	14
2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS	16
2.1. Objectius generals	16
2.2. Hipòtesis	16
3. METODOLOGIA	16
3.1. Participants	16
3.2. Instruments d'avaluació	17
3.3. Procediment	18
3.4. Anàlisi de dades	19
4. RESULTATS	19
5. DISCUSSIÓ	25
5.1. Limitacions de l'estudi	26
6. CONCLUSIONS	27
7. BIBLIOGRAFIA	28

AGRAÏMENTS

Vull donar les gràcies a la meva tutora, la seva ajuda ha fet el camí molt més fàcil. El treball de fi de grau es un repte, i com tots sempre hi ha moments d'angoixa i incertesa, però l'Elisabet sempre ha estat al peu del canó per resoldre tots els meus dubtes.

Gràcies mama, per confiar sempre en mi i fer-me veure que si que puc, una vegada més, ho hem aconseguit.

Gràcies Mònica, per estar sempre al meu costat colze a colze, sense el teu suport no hagués sigut el mateix, em dones forces per seguir endavant.

A tu també Kiara, perquè quan apartava la vista de l'ordinador sempre apareixien els teus ulls blaus.

1. INTRODUCCIÓ TEÒRICA

1.1. Salut sexual

1.1.1. Què és?

Segons la Organització Mundial de la Salut (OMS, 2006), la salut sexual integra diversos aspectes centrats en assolir el màxim nivell de benestar, integrant la part física, mental i social en relació amb la sexualitat. A més, afirmen que no es caracteritza únicament per l'absència de malaltia o disfunció, sinó que requereix un enfoc positiu i respectuós de la sexualitat, així com la possibilitat de posseir experiències sexuals plaents, segures i lliures de tota coacció, discriminació i violència.

És important doncs, contribuir a l'aprenentatge de coneixements sobre un mateix, a la possessió d'aptituds per evitar embarassos no desitjats o malalties de transmissió sexual, a la prevenció de la violència de gènere, i a l'orientació i el subministrament, tant de mètodes anticonceptius com de serveis d'avortament segurs (OMS, 2006). Fins ara, l'escola i els serveis de salut eren les fonts més rellevants d'informació sobre sexualitat, ara hi ha hagut un creixement exponencial d'ús de les xarxes socials i internet com a via d'informació per a la joventut, que suposa un avenç i a la vegada el risc de desenvolupar conductes basades en estereotips masculistes (Larrañaga, et al., 2014). No importa la procedència cultural, geogràfica, la edat o les orientacions e identitats sexuals, les persones tenim el dret a ser educats sexualment per a que totes les persones aprenguin a ser felices amb la seva pròpia manera d'expressar la sexualitat (Gómez et.al, 2005).

1.1.2. Com ha evolucionat en els últims anys

La sexualitat ha sigut sempre un terme omnipresent però, cada vegada ocupa un lloc més central en la nostra identitat i forma de vida. Tot i així, no ha sigut mai viscuda igual, ni ha tingut la rellevància que s'ha assolit en l'actualitat. La salut sexual és un procés dinàmic i continu que depèn d'una combinació de característiques individuals, així com de l'entorn cultural, socioeconòmic, geopolític i jurídic (OMS, 2006). Aquest procés, en part, es

deu a un llarg camí recorregut per part del moviment feminista, que ha portat un canvi de creences i paradigmes socioeconòmics i culturals que varen qüestionar les polítiques sexuals i de reproducció sorgides per defensar interessos econòmics i polítics particulars i no el benestar dels individus (Ramos, 2006).

Segons De Miguel (2021), el feminisme dels anys 60 va aportar una denúncia a la sexualitat centrada en l'home. Les dones varen mostrar la seva decepció sobre la qualitat dels seus orgasmes, no es veien reflectides en les imatges sobre la sexualitat idealitzada que es mostrava en els mitjans de comunicació o pel·lícules, deien que no gaudien de les relacions i reivindicaven el dret a sentir plaer. També posaven de manifest la relació entre sexualitat i violència: els abusos, assetjaments i violacions de la societat masclista que reproduïen des de la pornografia, un mitjà de fàcil accés que posa de manifest conductes poc tolerants amb la diversitat i valors sexuals (Larrañaga et al., 2014). Una altra característica d'aquest moviment va ser la de plantejar el tema de l'atracció sexual entre persones del mateix sexe, en major mesura entre dones. Es va qüestionar la invisibilitat i la estigmatització de les lesbianes, fet que va impulsar a aquestes a participar de forma ferma en la lluita feminista (De Miguel, 2021).

Aquesta "revolució sexual" impulsada pel feminisme va ser positiva per trencar amb els tabús sobre el sexe, ja no és vist com a un pecat, una vergonya o associat a la reproducció, cada vegada es torna més lliure i s'imposa la sexualitat com a valor, cerca i plaer. El matrimoni ja no és vist com una unió únicament amorosa, sinó lligada a interessos econòmics i administratius. La infidelitat ja no és vista com la presència d'insatisfacció en la parella sinó com la cerca d'emocions i estimulacions en les relacions. Es per això que avui dia es parla de parelles estables amb pactes de llibertat sexual i afectiva, apareixent el sexe en grups, els intercanvis de parella, la homosexualitat, etc (Fernández, 2004). L'autoerotisme pren un paper més central en les noves característiques de la sexualitat tant en homes com en dones. És vist cada vegada amb més naturalitat i com a una manera d'assolir

una sexualitat més plena d'autodescobriment i coneixement corporal, i no significa únicament soledat, falta de parella o impossibilitat per relacionar-se en la intimitat. Per altra banda, l'homosexualitat ha deixat de ser una patologia per esdevenir una orientació personal, actualment es parla de legitimar la unió de parelles homosexuals i famílies, fet que ens apropa cada vegada més a una mirada de la sexualitat des d'altres angles (Fernández, 2004).

1.1.3. Diferències de gènere i cultura en la sexualitat

Existeix un debat en torn a si les diferències de comportament sexual entre homes i dones es deuen al sexe o al gènere. Segons Giddens (2010), alguns autors creuen que hi ha diferències estructurals entre ambdós sexes i que apareixen, d'una forma o altra, en totes les cultures. Si pensem en els nostres avantpassats, veurem que els homes formaven part de la caça i assistien a les guerres, això els hi permet senyalar que els homes tenien la tendència a ser agressius de base genètica, i les dones mancaven d'aquesta. Altres investigadors pensen que el nivell d'agressivitat varia d'una cultura a una altra, segons la cultura s'espera que les dones siguin més dolces o passives, ara ja no és un tret universal amb origen biològic, sinó que factors culturals influeixen a produir aquests trets. La diferència entre homes i dones es dona per l'aprenentatge de les identitats femenines que disposen les cultures, com el cas de la caça, en la qual les dones havien de passar la major part de la seva vida educant i cuidant als fills, el que els impedia sortir a caçar o anar a la guerra (Giddens, 2010).

Estudis com el de García-Vega et al. (2005) tracten d'estudiar la relació entre el tipus de gènere (masculí, femení, androgen o indiferenciat) i el sexe (femení, masculí) amb la sexualitat, si les conductes i fantasies sexuals més freqüents estaven més determinades pel sexe, pel gènere o ambdues variables. Es pot observar com en relació amb les conductes romàntiques, la variable de sexe és exclusivament responsable d'aquestes diferències, les dones presenten puntuacions més altes en les escales que fan referència a

les carícies, les abraçades, a que la teva parella et masturbi i en vestir peces de roba eròtiques, i els homes realitzen més freqüentment conductes com masturbar-se sense companyia, veure pornografia, humiliar i forçar a la seva parella sexual. Per altra banda, en el qüestionari de fantasies sexuals s'observen diferències de gènere, els que s'identifiquen amb el gènere masculí tenen una mesura més elevada en fantasiejar amb conductes sexuals violentes, amb animals, orgies i sexe anal.

Al analitzar de forma conjunta les variables sexe i gènere s'han trobat moltes diferències de gènere relacionades amb conductes convencionals, sent les dones que es defineixen dins el gènere femení les que en realitzen més, i les dones que s'identifiquen amb el gènere masculí en canvi, fantasiegen amb conductes que comunament practiquen els homes que es reconeixen masculins. Per altra banda, en els homes no s'aprecien diferències de gènere, tot i que s'observa que els homes que s'identifiquen amb el gènere femení són els que més fantasiegen amb conductes practicades per dones identificades amb gènere femení. Aquests resultats ens fan pensar en la importància que ocupen els factors socials en l'elecció de les nostres conductes sexuals, en el que ens agrada i desitgem (García-Vega et al., 2005), i si verdaderament és producte de la naturalesa el fet que les dones generin conductes més delicades que no pas els homes.

1.1.4. Amb quines variables s'ha relacionat?

La salut sexual s'ha investigat exhaustivament en persones que presenten dificultats o disfuncions sexuals i dels efectes de les conductes sexuals de risc, com poden ser les malalties de transmissió sexual (ETS), el virus de la immunodeficiència humana (VIH), o si no es tracta, la síndrome de la immunodeficiència adquirida (SIDA), en les quals han influït variables que han propiciat l'augment de malalties de transmissió sexual. Un estudi de Villegas-Castaño i Tamayo-Acevedo (2016), exposa que els factors de risc més significatius per adquirir ETS van ser: haver començat les relacions sexuals abans dels 14 anys (homes: 75,2%: dones: 40,9%), haver tingut 3

o més parelles sexuals (homes: 46,5%: dones 16,1%), tenir relacions sexuals amb persones diferents de la parella formal (homes:26%: dones 10,7%) i tenir menys coneixement sobre salut sexual (homes: 45,6: dones 31,3%). El perfil de població que està exposada a contraure una ETS, segons Pérez-Morente et al. (2017) és el d'una persona jove heterosexual, soltera i amb estudis, i cada vegada són més les persones que afirmen haver tingut més d'una parella en l'últim any, un fet que evidencia un risc important de contraure malalties de transmissió sexual.

Així mateix, gaudir d'una vida sexual satisfactòria no està estretament lligat al fi de la procreació, els humans som els únics éssers capaços de separar conscientment la funció sexual de la reproductiva, i tenim dret a fer-ho, decidint lliurement acord amb les nostres necessitats i valors si volem tenir descendència (Hernández, 2021). Diversos estudis de l'Institut Nacional de Joventut (INJUV, 2009) sobre l'ús de mètodes de prevenció en la primera relació sexual troben que el principal argument per utilitzar preservatiu va ser la prevenció d'un embaràs (90,6%), seguit d'una proporció molt menor entre homes i dones per a protegir-se del VIH/SIDA (39,4%) i altres infeccions de transmissió sexual (37,8%). Tot i així, després de comparar-ho amb resultats obtinguts en enquestes posteriors, els resultats sobre l'ús de preservatiu per la protecció de l'VIH i SIDA i les malalties de transmissió sexual (ITS) es troben per sota del 13%. Això significa, en certa mesura, que els joves s'estan informant poc a poc sobre les indicacions necessàries per a gestionar la seva sexualitat de forma segura i sense el risc d'afectar directament a la seva salut (INJUV, 2009).

En els últims anys, però, ha canviat l'enfoc de les investigacions sobre sexualitat i s'han començat a incorporar aspectes positius com el plaer i la satisfacció sexual (Luttges et al., 2019).

1.2. Satisfacció sexual

1.2.1. Què és?

Tot i la importància de la satisfacció sexual, es troben escasses definicions sobre aquest terme, un indicador de la falta de conceptualització teòrica sòlida, degut a la falta de models teòrics específics sobre la satisfacció sexual (Sánchez, 2016). Alguns autors la defineixen com "una resposta afectiva que sorgeix per l'avaluació dels aspectes positius i negatius associats a les pròpies relacions sexuals" (Byers et al., 1998, p. 26), o "el grau en el que un individu està satisfet o feliç amb els aspectes sexuals de la seva relació" (Sprecher y Cate, 2004, p.236). Tots tenen en comú la subjectivitat del terme, cada individu experimenta una sèrie de sensacions i sentiments al finalitzar l'activitat sexual que condicionen la seva valoració (Ahumada et al., 2014). La satisfacció en el sexe sorgeix de l'avaluació de les interaccions personals i de la percepció de la consumació del desig eròtic (Campos et al., 2018). L'enquesta de Durex (2006), afirma que el 48% de la població espanyola major de 16 anys se sent satisfeta amb la seva vida sexual. Les dades varien en relació amb l'estudi de Cibrián-Llenderal et al. (2016), on afirma que el 59,3% de la població es troba satisfeta sexualment, mentre el 40,5% va reportar estar insatisfeta.

Avui dia, la satisfacció és un component de la sexualitat i és una funció bàsica de l'ésser humà, està lligada amb la valoració que fan els individus sobre la seva salut i el seu benestar físic i mental (Ahumada et al., 2014). S'ha vist que persones amb una major qualitat de vida i benestar general avaluen la seva satisfacció sexual de manera més positiva (Davison et al., 2009), tot i que les conductes i la manera d'entendre aquest constructe també ha variat en el temps i en els diferents grups d'individus.

1.2.2. Diferències de gènere i edat

Un estudi de Luttges et al. (2019) conclou que els factors que es troben associats a la satisfacció sexual són diferents per la població jove que per l'adulta. Les dones adultes es senten satisfetes sexualment quan la iniciativa

sexual és compartida i es senten satisfetes en la seva relació de parella. En els adolescents augmenta la satisfacció sexual quan es donen relacions en el context de relació de parella i són el grup amb un major percentatge en la freqüència de relacions sexuals. Està constatat que la satisfacció sexual presenta una relació inversa amb l'edat, aquesta satisfacció és major en edats inferiors i significativament menor en individus de major edat (Campos et al., 2018). També han observat la satisfacció sexual en dones i les seves relacions, al començament senten un major desig sexual i decau conforme la relació avança (Murray i Milhausen, 2012).

En relació amb el sexe, s'ha vist en l'Informe Durex de Benestar Sexual (2008) que les dones reporten una satisfacció del 70% en el seu benestar sexual i els homes un 35%. Pel que fa al plaer en les relacions sexuals, un 91% de dones afirmen gaudir en elles, vers el 66% dels homes. En contraposició, mentre que el 63% dels homes arriben a l'orgasme sempre o quasi sempre, només el 32% de les dones ho aconsegueixen. Els resultats obtinguts per Mella et al., (2015) no sostenen el mateix, s'ha vist en l'enquesta Xilena sobre comportament, desig i satisfacció sexual que les dones presenten un nivell més baix de satisfacció sexual que els homes, els quals declaren estar més satisfets amb la seva vida sexual com també un inici en les relacions sexuals més precoç i un major nombre de parelles sexuals.

1.2.3. Amb quines variables s'ha relacionat?

La satisfacció sexual consta com un indicador clau de la qualitat de vida i benestar de les persones, i existeixen diferents variables i factors que incideixen en una major satisfacció sexual: factors físics com la freqüència de relacions sexuals, l'orgasme i les pràctiques sexuals, i també emocionals com estar enamorat de la teva parella (Barrientos i Páez, 2006). La varietat de pràctiques sexuals i mostres d'afecte durant l'acte sexual s'ha vist que es relaciona amb una major satisfacció sexual (Campos et al., 2018), inclús l'ús de materials sexuals (Haavio-Mannila et al., 1997).

Un altre factor que influeix està relacionat amb la percepció que té la persona de sí mateixa. El com es relaciona en l'àmbit familiar, social i afectiu pronosticarà la qualitat en les interaccions sexuals i la seva satisfacció (Benavides et al., 2015). En el mateix sentit, com ens sentim amb el nostre cos també determinarà les nostres experiències, i així ho han vist autors com Sierra et al., (2014), que afirmen que una alta autoestima s'associa amb un menor percentatge de pensaments intrusius durant l'acte sexual, i que condueixen a una major satisfacció sexual. Similarment, conductes depressives, patir ansietat i estrès s'associen a una disminució de l'excitació sexual (Sierra et al., 2014).

L'activitat laboral també presenta una relació significativa amb la satisfacció sexual, les persones amb una feina estable presenten millors nivells que aquelles que no reben un sou (Benavides et al., 2015).

Altrament, la religió s'associa amb un major sentiment de culpa i vergonya vers les conductes sexuals, i porta a una major inhibició sexual (Cibrián-Llenderal et al., 2016).

Una de les variables més estudiades en la satisfacció sexual és com es relaciona amb la relació de parella. Diversos estudis afirmen que la satisfacció sexual es predictora de la satisfacció marital (Ordóñez i Suhey, 2015). D'igual manera que la qualitat en la vida sexual contribueix a que la parella valori com a satisfactòria la seva relació, com indiquen els resultats de De Lourdes et al., (2012), que correlaciona significativament la plenitud sexual amb la satisfacció marital.

Tot i que les relacions de parella no són quelcom estàtic, poden canviar al llarg de la vida. Un estudi d'Álvarez et al., (2005) afirma que les persones que han viscut amb parella durant més de 10 anys mostren puntuacions més

baixes de satisfacció sexual que la resta de parelles. Per altra banda, mostren un nivell més alt de satisfacció sexual les parelles recent casades (Colmenares, 2016).

1.3. Satisfacció amb la relació de parella

L'ajust diàdic es un procés d'adaptació a una relació sentimental, i es manifesta pel grau de consens i cohesió, la satisfacció i l'expressió d'afecte cap a la teva parella (Scorsolini-Comin i dos Santos, 2012). Segons diversos estudis hi ha molts factors que intervenen en el desajust diàdic, un d'ells poden ser els fills, si es tenen. Un major nombre de fills pot deteriorar la relació de parella, junt amb els anys de convivència (Acevedo i Aron, 2009).

La satisfacció diàdica està relacionada amb la satisfacció amb la vida, les persones que perceben la vida positivament tendeixen a presentar major cohesió diàdica (Scorsolini-Comin i dos Santos, 2012).

Estudiar el significat de la relació de parella vol dir conèixer el context on es desenvolupen, on han sigut nascuts i criats, ja que dependrà de diferents paràmetres en funció de la societat on es doni aquesta. La relació de parella està formada per les dues persones que la componen, i és un procés biològic mediat per estructures cerebrals, encara que no és l'únic que la conforma, ja que una relació de parella és molt més ampli i requereix una comprensió sociocultural d'on viu l'individu (Cid, 2011), i més en concret de les seves primeres experiències i vincles, que tal i com diu Vicente (2014) en el seu estudi, els models d'aferrament influiran en la qualitat del vincle que les persones adultes construïm amb la nostra parella. Si no hem satisfet les nostres demandes en la infantesa, probablement buscarem compensar aquesta absència en altres relacions (Vicente, 2014).

Des del punt de vista biològic, l'amor és, segons Cid (2011) "la necessitat fisiològica d'una parella exclusiva per la còpula, la reproducció i la criança i la satisfacció de la qual genera plaer", per tant, no és únicament l'amor centrat en la nostra parella (amor romàntic), sinó que també pot tenir una finalitat reproductiva (amor matern). En l'amor participen diversos elements químics que proporcionen diverses sensacions, com poden ser el plaer, la eufòria, la confiança i la seguretat, fins l'ansietat, l'obsessió i la depressió (Camacho-Arroyo, 2011).

Pel que fa a l'amor romàntic, entren en joc factors socials, com són la intimitat, la capacitat per conversar de coses personals, la confiança i la seguretat que tens amb l'altra persona, estar d'acord en sentiments i expectatives afavoreix al benestar i la satisfacció en la parella (Scorsolini-Comin i dos Santos, 2012). En segon lloc, el romanç, que té a veure amb les conductes que generen atracció i interès per l'altra persona i que es manté en el temps. I per últim, el compromís, que fa referència al manteniment dels interessos i responsabilitats en el transcurs del temps (Cid, 2011).

Encara que per a donar lloc a l' enamorament, calen una sèrie de factors que influeixen a l'hora de decidir-nos per una altra persona, la primera, segons Sangrador (1993), podria ser el físic, ja que actua com a filtre en els inicis de la relació quan altres determinants que poden ser rellevants encara no els podem conèixer. Les persones hem après des que hem nascut a rebutjar a les persones menys atractives físicament, i valorar de forma més positiva a les persones més atractives. L'amor sorgeix com a resultat de l'atracció percebuda, quan experimentem que una persona ens aprecia, ens escolta i es preocupa per nosaltres pot generar un efecte recíproc, ens resulta agradable que ens elogiïn i això pot esdevenir en l'atracció cap a l'altra persona. Per últim, l'autor pensa que la semblança d'actituds i la complementarietat són una peça clau que ens permet intercanviar creences, actituds i interessos, fet que fa més gratificant la relació de parella.

La satisfacció en la relació de parella és producte d'una avaluació global de diferents aspectes. En el seu estudi, Armenta et al. (2012) van trobar que l'àmbit econòmic-laboral és la categoria més relacionada amb la satisfacció marital, el fet de treballar moltes hores i no tenir temps per la parella o l'estrès que pot causar-nos un excés de treball desencadena el desgast de la relació. Un altre aspecte que destaca són les persones externes a la parella, perquè s'ha vist que aporten informació externa sobre la relació i suggestionen les decisions que es prenen dins la parella. Altrament, els fills i la família també tenen a veure amb la satisfacció marital, sent les dones (66%) les que indiquen una major importància en comparació amb els homes (34%), aquesta diferència es pot donar degut a la creença sobre que les dones són les encarregades de la cura i educació dels seus fills (Armenta et al., 2012). Per últim, s'ha estudiat la relació entre la satisfacció marital i la salut mental i física de les persones, la importància que té tenir al costat a la teva parella quan hi ha un problema de salut o en el procés de recuperació d'una malaltia. Aquí, són els homes (60%) els que valoren amb un percentatge més elevat la seva satisfacció, que no pas les dones (40%) (Armenta et al., 2012).

En conclusió, es destacable la importància que té el context en la relació de parella, i tots els factors que hi poden intervenir perquè valorem com de satisfets ens sentim amb la persona que hem escollit per compartir la nostra vida.

1.4. Relació entre la satisfacció sexual i satisfacció amb la relació de parella

En l'àmbit de la relació de parella, es prediu que les persones més satisfetes sexualment valoren la seva satisfacció en la relació de manera més positiva (Byers, et al., 1998) i si en algun moment es produeix un canvi en alguna de les dues àrees, l'altra també ho fa, és a dir, si es produeixen canvis en la

satisfacció sexual també se'n produiran en la satisfacció de la relació (Byers, 2005).

Un estudi de de la Rubia (2008), exposa que un major ajust diàdic s'associa amb una menor insatisfacció sexual, i en els homes concretament, es relaciona la seva satisfacció de parella amb la freqüència de relacions sexuals i una menor freqüència de masturbació. En les dones la freqüència de relacions sexuals i masturbació no es relaciona amb l'ajust diàdic (de la Rubia, 2008).

La qualitat de la comunicació també és un aspecte clau: si comuniquem les nostres preferències sexuals, augmentarà la comprensió de la nostra parella, donant lloc a una relació sexual més gratificant (Mac Neil i Byers, 2009). La comunicació s'ha vist un aspecte que afecta tant a la satisfacció sexual com a la satisfacció de la relació (Montesino, 2013).

També s'ha constatat en nombrosos estudis, la importància que té el tipus de relació en la satisfacció sexual: tenir una relació estable s'associa positivament amb la satisfacció sexual, la intimitat i privadesa que s'estableix amb l'altre persona pot donar peu a esdeveniments positius que permetin establir vincles afectius de confiança entre la parella i així aconseguir un millor benestar sexual (Barrientos i Páez, 2006).

Un estudi de Bennun et al. (1985) va reportar que les parelles que acudien a teràpia matrimonial milloraven significativament la qualitat del funcionament sexual, especialment en la freqüència de relacions, la comunicació i la satisfacció sexual.

2. OBJECTIUS I HIPÒTESIS

2.1. Objectius generals

- Avaluar la relació entre la satisfacció sexual i la satisfacció amb la relació de parella en la població general adulta.
- Avaluar si existeixen diferències en el grau de satisfacció sexual/ relació de parella en funció de l'edat, el sexe i l'estat civil.

2.2. Hipòtesis

1. La satisfacció sexual correlacionarà de manera significativa i positiva amb la satisfacció de parella.
2. Les persones joves reportaran estar més satisfetes sexualment.
3. Les dones reportaran estar més satisfetes amb les seves experiències sexuals.
4. Tenir parella s'associarà a una major satisfacció sexual.

3. METODOLOGIA

3.1. Participants

Per al present l'estudi s'han avaluat a 129 persones de la població general, dels quals 19 (14,7%) eren homes i 110 (85,3%) dones. El rang d'edat variava de 18 a 54 anys sent l'edat mitjana de 25 anys, i la desviació típica era de 6,02. La major part de la mostra (51.9%) era població amb un estat civil amb parella sense convivència.

Els criteris que d'inclusió per a contestar l'enquesta eren els següents:

- Ser major d'edat
- Haver mantingut alguna relació sexual o de parella com a mínim un cop.
- Tenir accés a internet
- Entendre el castellà
- Acceptar el consentiment de participació en l'estudi

Els criteris d'exclusió varen ser:

- Persones que mai havien tingut alguna experiència sexual o de parella.
- Menors de 18 anys.

3.2. Instruments d'avaluació

Primer de tot, el formulari constava amb una pregunta on havies d'acceptar el consentiment per participar en l'estudi. Seguidament es preguntava per les dades sociodemogràfiques: l'edat, el gènere, l'estat civil i si havies mantingut alguna relació sexual o de parella algun cop.

A continuació els participants varen respondre dos qüestionaris:

La primera escala, anomenada **Nueva Escala de Satisfacción Sexual (NSSS)** (Stulhofer et al., 2010), en espanyol. Consta de 20 preguntes amb una escala tipo Likert per a cada una, valorant de menor a major el grau de satisfacció amb els ítems (de l'1 al 5). El punt tres es considera com a grau mig de satisfacció. Aquesta escala es originalment dissenyada en anglès i traduïda posteriorment al castellà per Pérez (2013). Distingeix entre l'avaluació de la satisfacció sexual personal i de cada membre de la parella, i la satisfacció amb la relació (Pérez, 2013). Aquesta escala permet mesurar la satisfacció sexual sense enfocar-se en una orientació sexual determinada, i es apte per a diversos tipus de grups i cultures.

Respecte a la fiabilitat de l'estudi original, en una mostra de 2000 persones la consistència interna va ser excel·lent ($\alpha=0.94-0.96$) (Stulhofer et al., 2010). Pérez (2013), en el seu estudi va corroborar la consistència interna dels ítems, amb un α de Cronbach de $\alpha=0,93$.

Sobre la validesa de l'escala, el contingut es representatiu a tots els contextos i els ítems mesuren el mateix, per tant, hi ha congruència entre els ítems.

En el cas del present estudi, es va extreure un α de Cronbach de $\alpha=0,95$, pel que es demostra una bona consistència interna.

En segon lloc, es contestava una **versió breu de l'Escala d'Ajust Diàdic (EAD-13)** de Santos-Iglesias et al. (2009), una versió espanyola traduïda de la Dyadic Adjustment Scale (DAS) creada per Spainer (1976). És un instrument per l'avaluació de la qualitat de les relacions de parella compost per 13 ítems que avaluen tres dimensions: El consens, la satisfacció i la cohesió de les parelles de qualsevol perfil (heterosexual, homosexual, casat, convivent, parella sense convivència, etc.). D'aquesta forma, una major puntuació indica un major ajust en la parella. Els resultats van demostrar una bona consistència interna d' $\alpha=0,83$. Per altra banda, s'obté una validesa satisfactòria, ja que es troben correlacions positives entre la EAD-13 i l'escala ASPA, de Carrasco (1998).

Degut als seus bons resultats psicomètrics i la seva senzillesa, l'escala es una de les més utilitzades en el camp d'avaluació i intervenció en parelles.

En la mostra del present estudi, es va extreure un α de Cronbach de $\alpha=0,79$, una consistència interna acceptable, encara que menor que la proposada per Santos-Iglesias et al. (2009).

3.3. Procediment

Per tal d'arribar al màxim de gent possible, es va crear un formulari online a *Google Formularis* que es va difondre per diverses xarxes socials, com WhatsApp o Instagram.

A l'inici de l'enquesta es trobava l'explicació del treball i se'ls hi recordava als participants que les dades serien anònimes i no s'utilitzarien per cap altre fi. Seguidament acceptaven o no el consentiment de participació.

La primera part del qüestionari consistia en aportar les dades sociodemogràfiques, com l'edat, el sexe i l'estat civil. Per últim, es procedia a contestar els dos qüestionaris d'avaluació sobre la satisfacció sexual (NSS) i de parella (EAD-13).

3.4. Anàlisi de dades

Per a l'anàlisi de dades es va utilitzar el paquet estadístic IBM SPSS Statistics versió 28. En primer lloc, es varen analitzar els estadístics descriptius per a saber la freqüència d'homes i dones que hi havia a la mostra, l'edat dels participants i l'estat civil. També vàrem analitzar els estadístics descriptius (mitjanes i desviacions típiques) del total de les dues escales.

Per a esbrinar la correlació entre la variable de satisfacció sexual i satisfacció de parella es va realitzar una correlació de Pearson. El nivell de significació considerat és $p < .05$.

Per altra banda, vàrem esbrinar si les variables es distribuïen normalment amb la prova K-S per la satisfacció sexual i de parella.

Per les dues altres hipòtesis es varen realitzar anàlisis de comparació de mitjanes per analitzar les diferències entre sexes i grups d'edat (joves i adults), en ambdues s'ha fet una T de student de mostres independents.

4. RESULTATS

Descriptius de la mostra

Les característiques sociodemogràfiques de la mostra són individus d'un rang entre 18 a 54 anys, amb una mitjana de 25 anys. La desviació típica era de 6,02.

A la **Taula 1** podem observar com el major percentatge són dones (85,3%), i l'estat civil majoritari és tenir parella però sense convivència (51,9%).

Taula 1. Estadístics descriptius de la mostra

Característiques sociodemogràfiques	Grup	Freqüència	Percentatge vàlid
Sexe	Homes	19	14,7
	Dones	110	85,3
Estat civil	Solter/a	28	21,7
	Casat o convivent	34	26,4
	Amb parella sense convivència	67	51,9

Pel que fa a la mitjana de puntuacions de les dues escales, en la Escala de Satisfacció Sexual (NSSS) ens trobem una mitjana de puntuació de 73,70 en un rang de 38 a 100, amb una desviació estàndard de 14,10. S'ha obtingut un nivell de satisfacció alt tenint en compte que per determinar-ho s'ha de trobar en un rang de 70-79 (Pérez, 2013).

A l'escala de Satisfacció Diàdica (EAD-13) ens trobem amb una mitjana de puntuacions de 52,22 entre un rang de 38 a 63, amb una desviació estàndard de 5,73. És un valor de satisfacció de parella elevat, doncs s'apropa al valor màxim, un indicador de bon ajust en la parella.

Correlació entre les variables

Per analitzar la relació entre la satisfacció sexual i la satisfacció de parella es va utilitzar el coeficient de correlació de Pearson. Es pot observar com la variable de Satisfacció sexual correlaciona positiva i significativament ($p < .001$) amb la variable de Satisfacció de parella ($r = .51$). Es a dir, quan una augmenta l'altra també ho farà, o viceversa.

Comparació de mitjanes

Es va efectuar un anàlisi per veure la relació entre el nivell de satisfacció i les diferents variables sociodemogràfiques.

Pel que fa al sexe, podem veure a la **Taula 2** com les mitjanes de satisfacció sexual i de parella entre homes i dones no varien molt entre elles, a priori no es veuen diferències, per això caldrà fer una prova de comparació de mitjanes per a comprovar si són significatives o no.

Taula 2. Anàlisi descriptiu de les puntuacions totals de les escales NSSS i EAD-13 en homes i dones

	Gènere	N	Mitjana	Desviació estandard
Satisfacció sexual	Homes	19	74,05	15,3
	Dones	110	73,64	13,96
Satisfacció de parella	Homes	19	53,32	6,09
	Dones	110	52,04	5,68

Per tal de comprovar si les variables es distribueixen normalment, es va computar la prova K-S per la satisfacció sexual, amb un resultat de ,087. Es a dir, com $p > 0,05$ acceptem la hipòtesis, les variables segueixen una distribució normal.

Pel que fa a la variable de satisfacció de parella, es va obtenir una significació de 0,79, i com en el cas anterior, $p > 0,05$, per tant, acceptem la hipòtesis, les variables segueixen una distribució normal.

Com podem veure a la **Taula 3**, la prova de t de Student per a mostres independents va demostrar que no existien diferències estadísticament

significatives entre homes i dones pel que fa a la seva satisfacció sexual ($t = .118$, $p = .958$) i de parella ($t = .897$, $p = .856$).

Taula 3. Prova de mostres independents de la Satisfacció sexual i de parella segons el gènere

		Prova de Levene d'igualtat de variàncies		Prova t per l'igualtat de mitjanes		
		F	Sig.	t	gl	Sig. (Bilateral)
Satisfacció sexual	S'assumeixen variàncies iguals	0,003	0,958	0,118	127	0,906
	No s'assumeixen variàncies iguals			0,111	23,468	0,913
Satisfacció de parella	S'assumeixen variàncies iguals	0,033	0,856	0,897	127	0,371
	No s'assumeixen variàncies iguals			0,854	23,718	0,402

Pel que fa a l'edat, es va dividir la mostra en població jove (menors de 25 anys) i població adulta (majors de 24 anys), per definir-ho ens vàrem basar en les dades aportades per la Organització Mundial de la Salut (1986), que defineix als joves com aquelles persones entre 10 i 24 anys d'edat.

Així doncs, pel que fa a la satisfacció sexual i de parella dels joves i adults, es veuen unes puntuacions molt semblants entre elles, per determinar la significació, cal fer una prova de comparació de mitjanes. **(Taula 4)**

Taula 4. Estadístics descriptius de grups. Edat

	Gènere	N	Mitjana	Desviació estandard
Satisfacció sexual	Joves	101	74,4	13,73
	Adults	28	71,18	15,38
Satisfacció de parella	Joves	101	52,46	5,62
	Adults	28	51,39	6,15

Com s'observa a la **Taula 5**, la prova de t de Student per a mostres independents va demostrar que no existien diferències estadísticament

significatives entre joves i adults pel que fa a la seva satisfacció sexual ($t=1,069$, $p = .547$) i de parella ($t=.867$, $p= .697$).

Taula 5. Prova de mostres independents, de la satisfacció sexual i de parella segons l'edat

		Prova de Levene d'igualtat de variàncies		Prova t per l'igualtat de mitjanes		
		F	Sig.	t	gl	Sig. (Bilateral)
Satisfacció sexual	S'assumeixen variàncies iguals	0,365	0,547	1,069	127	0,287
	No s'assumeixen variàncies iguals			1,002	39,727	0,322
Satisfacció de parella	S'assumeixen variàncies iguals	0,152	0,697	0,867	127	0,388
	No s'assumeixen variàncies iguals			0,824	40,392	0,415

Seguidament, es va analitzar la relació entre l'estat civil i la satisfacció sexual, com podem veure a la **Taula 6**, tampoc podem concloure, a priori, diferències entre estar solter actualment, casat o convivent i tenir parella sense conviure. Per tal d'analitzar si les diferències són significatives es procedeix a realitzar un anàlisi de la variància (ANOVA).

Taula 6. Estadístics descriptius de la satisfacció sexual i de parella segons l'estat civil

		N	Mitjana	Desviació estàndard
Satisfacció sexual	Solter/a	28	67,25	14,52
	Casat o convivent	34	69,1	14,37
	Amb parella sense convivència	67	78,73	11,91
	Total	129	73,7	14,1
Satisfacció de parella	Solter/a	28	49,46	6,38
	Casat o convivent	34	51,44	5,65
	Amb parella sense convivència	67	53,78	5,018
	Total	129	52,22	5,73

Per analitzar la significació, es va calcular l'ANOVA amb la finalitat de comparar les mitjanes entre grups. Es conclou a la **Taula 7**, que existeixen diferències significatives entre els grups d'estat civil ($p < 0.5$).

Taula 7. Anova

		Suma de quadrats	gl	Mitja quadràtica	F	Sig
Satisfacció sexual	Entre grups	3584,06	2	1792,03	10,32	<,001
	Dins de grups	21881,15	126	173,66		
	Total	25465,21	128			
Satisfacció de parella	Entre grups	395,49	2	197,75	6,54	0,002
	Dins de grups	3812,99	126	30,26		
	Total	4208,48	128			

Per tal d'avaluar entre quins grups hi ha diferències s'estableix un anàlisi post-hoc de Tukey. A la **Taula 8** podem veure que en la variable de satisfacció sexual existeixen diferències significatives entre estar solter i amb parella sense convivència ($p = .001$), també entre estar casat i amb parella sense convivència ($p = .002$) respectivament.

En la variable de satisfacció de parella, únicament es veuen diferències significatives entre estar solter i tenir parella sense convivència ($p = .002$).

Taula 8. Comparacions múltiples

			Diferències de mitjanes	Error estàndard	Sig
Satisfacció sexual	Solter/a	Casat o convivent	-1,83824	3,363	0,848
		Amb parella sense convivència	-11,48134*	2,96548	<,001
	Casat o convivent	Solter/a	-1,83824	3,363	0,848
		Amb parella sense convivència	-9,64311*	2,77481	0,002
	Amb parella sense convivència	Solter/a	11,48134*	2,96548	<,001
		Casat o convivent	9,64311*	2,77481	0,002
Satisfacció de parella	Solter/a	Casat o convivent	-1,97689	1,40386	0,34
		Amb parella sense convivència	-4,31183*	1,23792	0,002
	Casat o convivent	Solter/a	1,97689	1,40386	0,34
		Amb parella sense convivència	-2,33494	1,15833	0,113
	Amb parella sense convivència	Solter/a	4,31183*	1,23792	0,002
		Casat o convivent	2,33494	1,15833	0,113

5. DISCUSSIÓ

L'objectiu principal del treball era avaluar la relació entre la satisfacció sexual i la satisfacció amb la relació de parella, com també avaluar si existien diferències en el grau de satisfacció sexual i de parella en funció de l'edat, el sexe o l'estat civil.

La primera hipòtesi de l'estudi ens deia que la satisfacció sexual correlacionaria de manera significativa i positiva amb la satisfacció amb la relació de parella. Segons els resultats obtinguts podem acceptar la hipòtesis, s'ha vist que la variable de satisfacció sexual correlaciona positivament amb la variable de satisfacció de parella. Això va en línia amb diversos estudis, com el de Bayers (2005), el qual afirma que si es produeix un canvi en la satisfacció sexual o en la satisfacció en la relació, l'altra també es modificarà. D'igual manera, els resultats de Eguiluz et al. (2012), també van trobar que correlaciona significativament la plenitud sexual amb la satisfacció marital.

En la segona hipòtesi plantejada, s'esperava que les persones joves estiguessin més satisfetes sexualment, però no hem pogut veure diferències significatives entre joves i adults en la mostra i això ens porta a rebutjar la hipòtesi. Aquests resultats van en contra de diversos estudis que constaten que sí que hi ha diferències amb l'edat respecte a la satisfacció sexual, sent les persones joves les més satisfetes (Campos et al., 2018) i les que presenten un major percentatge en la freqüència de relacions sexuals (Luttges et al., 2019). Una possible explicació dels nostres resultats podria ser que la mostra és majoritàriament jove, i no hi ha prou població adulta per concloure uns resultats representatius.

La tercera hipòtesi referia que les dones comunicuessin estar més satisfetes sexualment que no pas els homes. No s'han mostrat diferències significatives entre aquests dos grups, per tant, no podem acceptar la hipòtesis. Aquest resultat va en contra d'alguns autors que defineixen que si existeixen diferències entre homes i dones. L'Informe Durex de Benestar Sexual (2008)

diu que les dones reporten majors nivells de benestar sexual, en contraposició amb el que diu Mella et al., (2015) en el seu estudi, en el qual les dones presenten un nivell més baix de satisfacció sexual que els homes. Una possible explicació podria ser el nombre d'homes a la mostra, el poc nombre dificulta poder concloure uns resultats representatius de la població.

Per últim, els resultats avalen de manera parcial la quarta hipòtesi, en la que es relacionava el fet de tenir parella amb una major satisfacció sexual.

Hem pogut veure que les persones amb parella sense convivència son les que refereixen una major satisfacció sexual, vers les persones casades o solteres. Així doncs, es cert que les persones amb parella son les més satisfetes sexualment, però podem veure com existeixen diferències significatives entre viure amb la parella o no.

Aquests resultats son coherents amb altres estudis com el d'Álvarez et al., (2005), que afirma com la satisfacció sexual disminueix notablement en les parelles que porten anys de relació. En relació, l'estudi de Colmenares (2016) afirma que la satisfacció sexual es major en les persones que inicien recentment la seva relació. En contraposició, hi ha estudis que han vist com una relació estable s'associa positivament amb la satisfacció sexual (Barrientos i Páez, 2006).

5.1. Limitacions de l'estudi

Aquest estudi s'ha dut a terme amb una mostra relativament petita, 132 participants, per tant els resultats podrien no ser representatius de la població. Dins d'aquesta mostra gairebé el major percentatge de persones eren dones, i aquest podria ser el motiu per el qual no hagin sorgit diferències significatives entre sexes, i per tant, no s'hagi pogut acceptar la hipòtesi inicial.

Un altre aspecte referent a la població és la seva edat, el qüestionari va ser formulat per internet i això va fer que únicament les persones joves, les que majoritàriament utilitzen aquestes plataformes, contestessin l'enquesta i no pogués arribar a persones amb una edat més avançada. Novament, les dades obtingudes podrien no ser representatives de la població.

Aquests fets s'haurien de tenir en compte per a futurs estudis, la mostra hauria de ser més ampla i heterogènia, es a dir, augmentar el nombre de població i fer accessible el qüestionari a persones de totes les edats, com també assegurar-se que la mostra estigui formada per homes i dones equitativament.

Finalment, el present estudi és transversal, s'ha dut a terme dins un període determinat i de manera més ràpida, però si es realitzés longitudinalment es podria observar al llarg del temps com evoluciona la satisfacció sexual i de parella, i establir una relació causa-efecte entre les diferents variables.

6. CONCLUSIONS

Després de realitzar el present estudi i analitzar els resultats obtinguts, podem concloure que la satisfacció sexual presenta relació amb la satisfacció de parella. Concretament, sabem que si una persona es troba satisfeta amb la seva sexualitat es sentirà més satisfeta en la seva relació de parella. Així com tenir parella i sentir-se satisfeta amb ell/a s'associarà amb uns majors nivells de satisfacció sexual.

Per altra banda, s'ha vist que les persones amb parella sense convivència són el grup que presenta una major satisfacció sexual i de parella. En el cas de la satisfacció sexual, hem vist que existeixen diferències entre tenir parella sense convidaure i estar solter o casat, en canvi, en la satisfacció de parella, només hem observat diferències significatives entre les persones amb parella sense convivència i els solters.

Adicionalment, no s'han pogut concloure diferències significatives entre la satisfacció sexual i diàdica entre homes i dones, ni tampoc entre la població jove i adulta. Per aquest motiu, es necessari altres estudis complementaris que puguin avaluar com defineixen aquests grups la seva satisfacció en relació a la vida sexual i de parella, per tal d'arribar a conclusions destacables.

Per últim, des d'aquest estudi es fa una crida a l'educació sexual de les persones adultes, per tal de transformar el paradigma del qual venim i obrir camí a les futures generacions, es important destacar la importància que tenen les mesures preventives i la psicoeducació sexual per contribuir al desenvolupament integral de la sexualitat.

7. BIBLIOGRAFIA

- Acevedo, B. & Aron, A. (2009). Does a long-term relationship kill romantic love? *Review of General Psychology*, 13, 59-65. doi:10.1037/a0014226
- Ahumada, S., Lüttges, C., Molina, T., & Torres, S. (2014). Satisfacción sexual: revisión de los factores individuales y de pareja relacionados. *Revista hospital clínico universidad de Chile*, 25 (1), 278-284.
- Álvarez-Gayou, J.L., Honold, J.A., & Millán, P. (2005). ¿QUÉ HACE BUENA UNA RELACIÓN SEXUAL?: PERCEPCIÓN DE UN GRUPO DE MUJERES Y HOMBRES MEXICANOS Y DISEÑO DE UNA ESCALA AUTOAPLICABLE PARA LA EVALUACIÓN DE LA SATISFACCIÓN SEXUAL. *Archivos Hispanoamericanos de sexología*, 11(1).
- Armenta-Hurtarte, C., Sánchez-Aragón, R., & Díaz-Loving, R. (2012). ¿De qué manera el contexto afecta la satisfacción con la pareja?. *Suma psicológica*, 19(2), 51-62.
- Barrientos, J.E., & Páez, D. (2006). Variables psicosociales de la satisfacción sexual en Chile. *Revista de terapia sexual y marital*, 32 (5), 351-368.

- Becerril, D. (2001). Relaciones de pareja. *Revista de educación*, 325, 49-56.
- Byers E.S, Demmons S., y Lawrance K. (1998). Sexual satisfaction with dating relationships: A test of the interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15, 257-267.
- Byers, E.S. (2005). Satisfacción en la relación y satisfacción sexual: un estudio longitudinal de individuos en relaciones a largo plazo. *Revista de investigación sexual* , 42 (2), 113-118.
- Camacho-Arroyo, I. (2011). ¿Qué es el amor?. *Cómo ves*, 10-14.
- Campos, P., Morell-Mengual, V., Caballero-Gascón, L., Ceccato, R., & Gil-Llario, M.D. (2018). Satisfacción sexual femenina: influencia de la edad y variedad de prácticas sexuales. *Revista INFAD de Psicología. International Journal of Developmental and Educational Psychology.*, 1(1), 85-92.
- Carrasco, M.J. (1998). ASPA. *Cuestionario de Aserción en la Pareja*. Madrid: TEA.
- Cibrián-Llenderal, T., Cadena-Barajas, M., Cuervo-Ledesma, F., & Martínez-Fuentes, E. (2016). Variables sexuales, emocionales y físicas asociadas a la respuesta sexual en mujeres. *Vivat academia*, (136), 31-51.
- Colmenares, H.F. (2016). Satisfacción sexual en parejas recién casadas de la Provincia del Santa, 2015.
- De Miguel Álvarez, A. (2021). Sobre la pornografía y la educación sexual: ¿puede «el sexo» legitimar la humillación y la violencia? *Gaceta Sanitaria*, 35(4), 379-382.
<https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2020.01.001>
- De Lourdes, L., Calvo, R.M., & De la Orta, D. (2012). Relación entre la percepción de la satisfacción marital, sexual y la comunicación en parejas. *Revista Peruana de Psicología y Trabajo Social*, 1(1): 15-28.
- Durex. (2008). *Informe durex sobre bienestar sexual*. [SWGS - Todo sobre el orgasmo \(palmajove.es\)](http://www.orgasmo.palmajove.es)

- Fernández, L. (2004). Amor y sexualidad: algunos desafíos. *Universidades*, (28): 21-33.
- García-Vega, E., García, P., & Fernández, R. (2005). Género y sexo como variables moduladoras del comportamiento sexual en jóvenes universitarios. *Psicothema*, 17(1): 49-56.
- Giddens, A. (2010). Género y sexualidad. *La enseñanza de las Ciencias Naturales en la escuela primaria*, 89.
- Gómez, J.L., de Turia, C., & Cuñat, E. (2005). Educación sexual. *MONOGRÀFIC: DISCAPACITAT INTEL·LECTUAL*, 45.
- González-Serrano, A., & Hurtado-de-Mendoza, M.T (2013). Prácticas y satisfacción sexual en jóvenes universitarios. *Revista latinoamericana de medicina sexual-ReLAMS*, 2(2): 22-28.
- Hernández, A. G. (2021). *Sexualidad y géneros. Alternativa para su educación ante los retos del siglo XXI*. Editorial Pueblo y Educación.
- Iturmendi, A.B. (2014). Un viaje transgeneracional a través del vínculo de pareja [Tesis de Psicoterapia Familiar y de Pareja]. Escuela Vaco Navarra de Terapia Familiar y de Pareja (EVNTF).
- Larrañaga, I., Martín, U., & Bacigalupe, A. (2014). Salud sexual y reproductiva, y crisis económica en España. Informe SESPAS 2014. *Gaceta Sanitaria*, 28, 109-115.
- Luttges, C., Torres, S., Molina, T., & Ahumada, S. (2019). Satisfacción sexual en mujeres adultas y adolescentes chilenas usuarias de dos centros de salud universitarios. *Revista chilena de obstetricia y ginecología*, 84(4): 287-296.
- Ordóñez, A., & Suhey, E. (2015). Estrategias de manejo de conflicto, satisfacción sexual y tiempo de casados como predictores de la satisfacción marital en mujeres morelenses.
- Organització Mundial de la Salut. (1986). *La Salud de los jóvenes: un desafío para la sociedad : informe de un grupo de estudio de la OMS acerca de los jóvenes y la "Salud para todos en el año 2000."* Ginebra: Organización Mundial de la Salud.

- Organización Mundial de la Salud (2006). *Defining sexual health: report of a technical consultation on sexual health*, 28-31. Geneva. World Health Organization.
- Villegas-Castaño, A., & Tamayo-Acevedo, L. S. (2016). Prevalencia de infecciones de transmisión sexual y factores de riesgo para la salud sexual de adolescentes escolarizados, Medellín, Colombia, 2013. *Iatreia*, 29(1), 5-17.
- Mac Neil S, Byers E S. Role of sexual self-disclosure in the sexual satisfaction of long-term heterosexual couples. *J Sex Res* 2009;46:3-14.
- Mella, C., Oyanedel, J. C., Vargas, S., & de Ugarte, N. (2015). Salud sexual en Chile: una aproximación descriptiva al comportamiento y la satisfacción sexual de los chilenos. *Revista chilena de obstetricia y ginecología*, 80(4), 289-296.
- Moral, J. (2008). Modelos predictivos y de senderos de ajuste diádico por géneros en parejas casadas. *Ciencia UANL*, 11(2).
- Moral, J. (2008). Predicción del ajuste diádico en una muestra nuevoleonesa. *Revista Interamericana de Psicología/Interamerican Journal of Psychology*, 42(2), 247-256.
- Murray, S.H., y Milhausen, R.R. (2012). Sexual desire and relationship duration in young men and women. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 38(1), 28-40.
- Naudon D., I., Penaloza R., D., & Reyes, A. A. (2010). *6ta encuesta nacional de juventud*. Instituto Nacional de la Juventud, INJUV.
- Pérez-Morente, M. Á., Cano-Romero, E., Sánchez-Ocón, M. T., Castro-López, E., Jiménez-Bautista, F., & Hueso-Montoro, C. (2017). Factores de riesgo relacionados con las infecciones de transmisión sexual. *Revista española de salud pública*, 91, 1-6.
- Pérez, F. (2013). Nueva escala de satisfacción sexual (NSSS) en usuarios de redes sociales.

- Ramos, M. (2006). La salud sexual y la salud reproductiva desde la perspectiva de género. *Revista peruana de medicina experimental y salud pública*, 23(3), 201-220.
- Sánchez, M. D. M. (2016). *Satisfacción sexual: Análisis de factores asociados e implicaciones clínicas*. [Tesis de Doctorado en Psicología]. Universidad de Granada
- Sánchez M, Santos P, Sierra J.A. (2014). Systematic review of sexual satisfaction. *Inter J Clin Health Psychology*, 14 (1): 67-75.
- Sangrador, J. L. (1993). Consideraciones psicosociales sobre el amor romántico. *Psicothema*, 181-196.
- Santos-Iglesias, P., Vallejo-Medina, P., & Sierra, J. C. (2009). Propiedades psicométricas de una versión breve de la Escala de Ajuste Diádico en muestras españolas. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, 9(3), 501-517.
- Sierra, J.C, & Santos-Iglesias, P., & Sánchez-Fuentes, M.M. (2014). Una revisión sistemática de la satisfacción sexual. *Revista Internacional de Psicología Clínica y de la Salud*, 14 (1),67-75.
- Scorsolini-Comin, F. & dos Santos, M. A. (2012). Correlations between subjective well-being, dyadic adjustment and marital satisfaction in Brazilian married people. *The Spanish Journal of Psychology*, 15, 166-176. doi:10.5209/rev_SJOP.2012.v15.n1.37304
- Sprecher, S., & Cate, R. (2004). Sexual satisfaction and sexual expression as predictors of relationship satisfaction and stability. In J.H Harvey, A Wenzel & S. Sprecher (Eds.), *The handbook of sexuality in close relationships* (pp. 235-356). Erlbaum Associates.
- Spanier, G.E. (1976). Medición del ajuste diádico: nuevas escalas para evaluar la calidad del matrimonio. *Diario del Matrimonio y la Familia* , 38 (1), 15-28.
- Štulhofer, A., Buško, V. y Brouillard, P. (2010). Desarrollo y validación bicultural de la nueva escala de satisfacción sexual. *Revista de investigación sexual* , 47 (4), 257-268.